

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Eskilstuna kommun

Elisabeth Husdal
Dan-Erik Asp
Rebecka Hansson
Ulrika Klacksell
Peter Söderman

Mars 2019

Innehållsförteckning

2.1.	Syfte och revisionsfrågor	2
2.2.	Revisionskriterier	2
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Iakttagelser	4
3.2.	God ekonomisk hushållning	5
3.2.1.	Iakttagelser	5
3.2.1.1.	Finansiella mål	6
3.2.1.2.	Mål för verksamheten	6
3.2.2.	Revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	7
3.3.1.	Iakttagelser	7
3.3.2.	Revisionell bedömning	9

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2017 är till övervägande del uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är delvis uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen, dvs den utesluter inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsred med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2019-02-27. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2019-03-05 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2019-03-21.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Under respektive strategiskt mål redovisas resultat och händelser.

I årsredovisningen beskrivs i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen är strukturerad utifrån uppföljning av de sju övergripande processerna inom perspektivet hållbar utveckling; värna demokrati, utbildning, vård och sociala tjänster, berikande kultur och fritid, miljö och samhällsbyggnad, samhällsskydd och säkerhetsarbete samt näringsliv och arbete. Uppföljning finns även för de tre strategiska målen inom perspektivet effektiv organisation. Information finns om kvalitet och måluppfyllelse. Ekonomiska nyckeltal redovisas under avsnittet om finansiell analys.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av fullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.2. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår av not 20.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas inte. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Av investeringsbudget beslutad av fullmäktige har 546 mnkr av 1 047 mnkr använts vilket motsvarar 52 procent. De stora avvikelserna mellan budget och utfall och återfinns främst på fastighetssidan, av budgeterade 625 mnkr har där endast 184 mnkr nyttjats. Inom skola/förskola uppgår budgetavvikelsen till 239 mnkr och inom Vård och omsorg kommer endast 0,3 mnkr av budgeterade 138 mnkr att förbrukas. Avseende gator och vägar har 103 mnkr av budgeterade 116 mnkr förbrukats. I årsredovisningen framgår att kommunen är lite för optimistisk i sin investeringsbudget och inte tar hänsyn till de tidskrävande processer som föregår investeringsprojekt.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Kortfattade upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Årets resultat uppgår till 123 mnkr från det avgår reavinster för sålda anläggningstillgångar, tomträtter, med 13 mnkr. Årets resultat efter balanskravsjusteringar tillika årets balanskravsresultat uppgår till 110 mnkr.

3.2. God ekonomisk hushållning

3.2.1. Iakttagelser

Kommunstyrelsen gör bedömningen att kommunen uppfyller lagens krav på god ekonomisk hushållning trots att de ekonomiska målen inte riktigt nås. Det som bedöms vara det tyngsta målet, resultatmålet, uppnås dock. Den sammantagna måluppfyllelsen inom hållbar utveckling och effektiv organisation gör att kommunstyrelsen gör bedömningen att kommunen har en god ekonomisk hushållning.

Under det strategiska målet ekonomi redovisas de finansiella målen och uppföljningen av dessa medan verksamhetsmålen presenteras utifrån en uppföljning av de två perspektiven hållbar utveckling och effektiv organisation som kommunfullmäktige fastställt.

3.2.1.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i årsplan 2018:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2018	Mål	Utfall totalt	Måluppfyllelse, KS bedömning
Strategiskt mål: Ekonomi			Målet är uppnått
<u>Indikatorer</u>	-		
Resultatet i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag i genomsnitt under en 4-års period.	2,5 %	3,1 %	Bättre än målet och bättre än föregående år.
Självfinansieringsgrad av investeringar i genomsnitt under de senaste 4 åren.	70%	72 %	Bättre än målet och bättre än föregående år.
Antal nämnder och bolag som har en ekonomi i balans.	16/16	6/16	Sämre än föregående år och sämre än målet.
Avtalstrohet vid inköp, procent.	71%	82%	Bättre än målet och bättre än föregående år.
Kvadratmeter per elev i grundskolan	15,0	13,5	Sämre än målet och bättre än föregående år.
Kvadratmeter per elev i gymnasiet	22,0	17,7	Bättre än målet och bättre än föregående år.
Kvadratmeter per boende i nya vård- och omsorgsboenden.	80,0	-	-

Kommunstyrelsen gör den översiktliga bedömningen att det övergripande målet ekonomi är sämre än föregående år och nära målet.

3.2.1.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt en årsplan för 2018 som i likhet med tidigare år är uppbyggd utifrån två perspektiv – hållbar utveckling och effektiv organisation. Hållbar utveckling är det utåtriktade perspektivet och anger vad kommun-koncernen ska åstadkomma för invånare, brukare och kunder. Effektiv organisation är det inåtriktade perspektivet och anger hur det inre arbetet utförs och vilka resurser som finns.

Inom hållbar utveckling finns sju övergripande processer (Värna demokrati, utbildning, vård och sociala tjänster, berikande kultur och fritid, miljö och samhällsbyggnad, samhällsskydd och beredskap samt näringsliv och arbete). Inom effektiv organisation finns tre processområden (processkvalitet, medarbetare samt ekonomi). Enligt kommunstyrelsens redovisning och bedömning nås målen för tre av de sju övergripande processerna inom hållbar utveckling. För resterande fyra processer bedöms måluppfyllelsen vara nära målet. För de tre perspektiven inom effektiv organisation gör kommunstyrelsen bedömningen att samtliga är nära målet.

Kommunfullmäktige har även beslutat om fem strategiska mål för att säkra den långsiktiga styrningen. Dessa är attraktiv stad och landsbygd, höjd utbildningsnivå, social uthållighet, ekologisk uthållighet samt fler jobb. Enligt kommunstyrelsens

redovisning och bedömning nås tre av de fem de strategiska målen 2018 (attraktiv stad, flera jobb och ekologisk uthållighet) och de övriga två bedöms vara nära målet.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2018 är till övervägande del uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2018 är delvis uppfyllda.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 123,1 mnkr att jämföra med budgeterade 158,4 mnkr, en negativ avvikelse om 35,3 mkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelserna.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år.

Ekonomisk redovisning Resultaträkning

Belopp i mnkr		Kommunen			Kommunkoncernen	
		2018	2017		2018	2017
Verksamhetens intäkter	Not 1	1 636,7	1 658,2		3 395,2	3 370,9
Jämförelsestörande intäkter	Not 2	92,8	153,2		124,7	228,9
Verksamhetens kostnader	Not 3	-7 725,8	-7 443,2		-8 909,9	-8 566,5
Jämförelsestörande kostnader	Not 4	-102,3	-63,5		-102,6	-62,6
Avskrivningar	Not 5	-218,7	-207,8		-525,9	-490,2
Verksamhetens nettokostnader		-6 317,3	-5 903,1	-6 237,3	-6 018,6	-5 519,5
Skatteintäkter	Not 6	4 499,6	4 374,9	4 519,0	4 499,6	4 374,9
Generella statsbidrag och utjämning	Not 7	1 809,3	1 756,7	1 815,7	1 824,6	1 756,8
Jämförelsestörande statsbidrag och utjämning	Not 7	15,3	19,9		0,0	19,9
Finansiella intäkter	Not 8	215,0	167,8	175,2	24,4	14,1
Finansiella kostnader	Not 9	-98,8	-98,9	-114,2	-107,6	-114,7
Resultatet före extraordinära poster		123,1	317,3	158,4	222,3	531,5
Skatt		—			-26,6	-58,5
Extraordinära intäkter		—			—	
Extraordinära kostnader		—			—	
Årets resultat	Not 10	123,1	317,3	317,3	195,7	473,0
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster		117,3	207,7	317,3	173,6	286,8

Skatteintäkter och generella statsbidrag var 11 mnkr lägre än budget vilket främst förklaras av en sämre utveckling av skatteunderlaget än budgeterat. Finansnettot är 55 mnkr bättre än budget vilket beror på en låg räntenivå och att avkastningskravet på de kommunala bolagen höjts med 20 mnkr. Kommunen har dock motsvarande kostnader för köp av tjänster från bolagen. En utdelning från Kommuninvest om 22 mnkr har erhållits.

Balansräkning

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar noter i tillräcklig omfattning.

Bilagor/specifikationer finns i tillräcklig omfattning men kan i vissa fall förbättras för att säkerställa posternas riktighet.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, i allt väsentligt är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL. De synpunkter vi har kommenteras nedan.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). För investeringar i verksamhetsfastigheter redovisas från och med 2014 de ingående komponenterna som separata enheter med separat avskrivningstid. Gator/vägar/parker har redovisats fördelat på komponenter från 2016 i de fall det bedöms få en väsentlig betydelse för lång tid framöver enligt kommunens redovisningsprinciper.

Avsättningar för pensioner redovisas i enlighet med bestämmelserna i den kommunala redovisningslagen vilket medför att pensionsförmåner intjänade före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse. Kommunen har tidigare redovisat ålderspension avseende politikerpensioner intjänade före 1998 enligt PBF-avtalet som ansvarsförbindelse. Under 2018 har kommunen istället redovisat politikerpensioner intjänade före 1998 som en avsättning. Redovisningsmässigt har det hanterats som en rättelse av fel, vilket innebära att resultatet och balansräkningen för 2018 påverkats med 40,8 mnkr. Jämförelsesiffror för åren 2014 till 2017 har justerats. Kommunen har varit i kontakt med KPA och SKL som tolkar RKR 17.2 på detta vis. Vår uppfattning är att den tidigare hanteringen av pensionsskulden bättre överensstämmer med kriterierna för när en avsättning ska redovisas.

Kommunens exploateringsredovisning redovisas vid sidan av investeringsredovisningen. Som omsättningstillgång redovisas de tillgångar som är färdiga för avyttring (värderade till anskaffningsvärdet).

Under 2015 har ytterligare finansiell leasing tillkommit i och med leasing av vindkraftverk. Detta medför att 118 mnkr aktiverades som tillgång i balansräkningen och under år 2018 har Kommunen aktiverat ytterligare 19 mnkr vilket är kommunens andel av Eskilsgatan 69. Det bokförda värdet uppgår till 136 mnkr 2018 och förpliktelse avseende framtida leasingavgifter om 119,9 mnkr redovisas som skuld.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställd redovisning

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Tilläggsupplysningar

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i allt väsentligt uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskrivs och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

3.3.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2019-03-05

Rebecka Hansson
Projektledare

Lars Högberg
Uppdragsledare